

KINH TẾ TƯ NHÂN TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

động trong nguồn vốn đầu tư từ các thành phần kinh tế đã có dấu hiệu lạc quan trước khi có luật. Dấu hiệu này là chứng minh lòng tin của nhân dân vào chính sách, chủ trương của Đảng và Nhà nước đang ngày càng được củng cố. Các chủ trương khắc phục phiền hà, tệ sách nhiễu và mở ra các cơ chế ngày càng thích hợp. Mặt khác, cũng từ uy tín quốc tế của Việt Nam nhất là lĩnh vực kinh doanh, thương mại, mở rộng thị trường mà sự đầu tư của nước ngoài ngày càng nhiều. Thí dụ, năm 1991 các thành phần kinh tế đầu tư vốn 2.000 tỷ, năm 1992 tăng lên 3.400 tỷ và năm 1993 đến 6.900 tỷ. Trong đó, khu vực kinh tế tư nhân cũng tăng từ

tổng thu trên địa bàn, tăng 1,55 lần so với năm 1989, thì năm 1991 tăng 1,44 lần so với năm trước và năm 1992 tăng 1,95 lần. Thuế xuất - nhập khẩu cũng tăng, năm 1992 khu vực tư nhân chiếm 28% tổng số thu, đến 6 tháng đầu năm 1993 đã tăng 219,3% so với cùng kỳ năm trước. Theo PGS, PTS Nguyễn Thị Cảnh, Viện kinh tế TP, nếu với mức đầu tư tăng vốn vào sản xuất kinh doanh khu vực kinh tế tư nhân như hiện nay, thì đến năm 1995, tổng vốn đầu tư sẽ lên đến hơn 6.000 tỷ đồng.

3. Nghị quyết hội nghị giữa nhiệm kỳ của trung ương và TP.HCM khẳng định chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

THỰC TIỄN VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

LÊ THANH HẢI

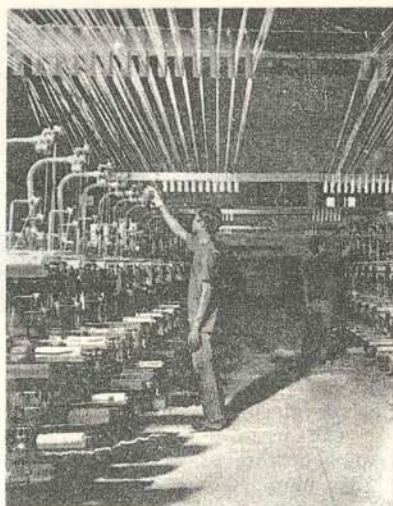
Bí thư quận ủy Quận 5 TP.HCM

Những định hướng kinh tế của Đại hội VI, được Đại hội VII toàn quốc của Đảng tiếp tục khẳng định, bổ sung và hoàn thiện, nền kinh nước ta tiếp tục phát triển trên con đường đổi mới; cơ cấu kinh tế nhiều thành phần, vận hành theo cơ chế thị trường làm đa dạng thêm tiềm năng phát triển và nguồn vốn huy động trong nhân dân ngày càng nhiều.

I. THỰC TIỄN VÀ ĐỊNH HƯỚNG

1. Trước hết bắt đầu từ vấn đề sắp xếp lại các doanh nghiệp nhà nước theo Nghị định số 388 của chính phủ. Sự sắp xếp này một mặt cho thấy sự yếu kém của các doanh nghiệp nhà nước, một mặt giúp thấy được một nhu cầu mới là khuyến khích đầu tư trong nước. Khuyến khích đầu tư trong nước chẳng những cần, mà còn phải có chính sách ưu đãi và pháp luật đảm bảo. Làm sao để các nhà đầu tư hiểu được rõ ràng: Nhà nước không quốc hữu hóa tài sản của người đầu tư và công nhận các quyền của người đầu tư như hành nghề, tiêu thụ sản phẩm, mà nhà nước còn định hướng, không thả nổi cho các doanh nghiệp cùng ngành nghề phát triển rộng rãi. Đồng thời cũng nên có chính sách ưu đãi về đất xây dựng cơ sở hạ tầng, thuế cho thời gian xây dựng nhà xưởng, sản xuất thử, ... vay vốn để mở rộng doanh nghiệp ở các ngân hàng, hay được ưu đãi khi đầu tư vào các lĩnh vực cần thiết cho đất nước. Nghĩa là, tất cả đều được hưởng một cơ chế "thoáng", khi tất cả đều được bảo đảm bằng pháp luật.

Thực hiện đường lối đổi mới của Đảng và nắm bắt nhu cầu phát triển kinh tế, kỳ họp lần 5 của Quốc hội khóa 9 đã thông qua Luật khuyến khích đầu tư trong nước và sẽ có hiệu lực thi hành từ năm 1995. Tuy nhiên, sự chuyển

280 tỷ năm 1991, lên 510 tỷ năm 1992 và năm 1993 tăng gấp 4 lần so với cuối năm 1992 là một dấu hiệu tích cực đáng phấn khởi.

2. Thực ra, không phải thành phần kinh tế tư nhân mới phát triển trong vài ba năm gần đây, mà sau năm 1975, vẫn có sự chuyển động, tổng sản phẩm thời kỳ 5 năm (1986 - 1990) giảm 3,2% mỗi năm, nhưng thu nhập quốc dân khu vực này vẫn nhích lên 0,03% mỗi năm. Đến năm 1990, kinh tế tư nhân tăng 10,3% trong tổng sản phẩm xã hội và 7,6% về thu nhập quốc dân.

Đến cuối tháng 8 năm 1993, TP.HCM có đến 1.615 đơn vị hoạt động theo luật công ty và mỗi tháng có chừng trên dưới 100 doanh nghiệp tư nhân mới, có vốn đăng ký từ 100 triệu đồng đến 5 tỷ đồng, cá biệt có đơn vị vốn 50 tỷ đồng.

Về thuế, nếu năm 1990 thu ở khu vực kinh tế tư nhân đạt 13,5% so với

Đến đầu tháng 4 năm 1994, theo đánh giá của Ủy ban nhân dân TP.HCM, sản xuất công nghiệp trên địa bàn thành phố bình quân tăng 14,5% mỗi năm, chiếm 37,4% giá trị tổng sản lượng, đóng góp khoảng 18,2% GDP, gần 31,3% giá trị tổng sản lượng công nghiệp và gần 30% doanh số thương mại và dịch vụ cả nước. Do đó, với vị trí của thành phố việc xác định con đường chuyển dịch cơ cấu công nghiệp là hết sức quan trọng.

Trong điều kiện các thành phần kinh tế tồn tại và phát triển bình đẳng trước pháp luật, kinh tế tư nhân tăng khoảng 12,5%/năm, khu vực ngoài quốc doanh tăng 14,5%, khu vực đầu tư nước ngoài tăng 18,2%/năm. Về cơ cấu, kinh tế tư nhân chiếm 45,8% và liên doanh, đầu tư nước ngoài chiếm 4,2%. Điều này cho thấy, kinh tế tư nhân có đóng góp đáng kể trong sự phát triển của thành phố, thu hút được nhiều lao động và góp phần tăng thu ngân sách trên địa bàn.

Trả lời phỏng vấn của phóng viên báo Sài Gòn Giải Phóng ngày 30.3.1994, đồng chí Trương Tấn Sang, Ủy viên trung ương Đảng, Chủ tịch ủy ban nhân TP.HCM, sau khi khẳng định sự phát triển của nền kinh tế - xã hội chung thành phố, xem trọng lực lượng kinh tế tư nhân, đã nhấn mạnh định hướng xã hội chủ nghĩa trên con đường đi lên của thành phố: Đó là tập trung xây dựng kinh tế quốc doanh theo hướng tập trung nâng cao trình độ kỹ thuật, đổi mới công nghệ, cải tiến quản lý, vững mạnh về tài chính và đạt hiệu quả ngày càng cao trong hoạt động. Nhà nước xây dựng kinh tế quốc doanh đối với những ngành, những lĩnh vực có vị trí then chốt, từng bước nắm vững vai trò chủ đạo trong nền kinh tế TP bằng những biện pháp kinh tế theo đúng pháp luật, vừa tạo điều

kiện cho kinh tế tư nhân phát triển vừa đảm bảo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa.

II. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA TỪ THỰC TIỄN

Điều đáng quan tâm là tình trạng thất thu thuế trong khu vực kinh tế tư nhân. Thực tiễn cho thấy số thu ngân sách ở khu vực kinh tế tư nhân chiếm tỷ trọng không tương ứng với tỷ trọng giá trị sản lượng của kinh tế tư nhân. Tình trạng này càng thêm khắc phục, càng ảnh hưởng xấu đến sự cạnh tranh giữa các thành phần kinh tế, dễ phát sinh bất công trong xã hội. Cần phải tạo điều kiện để nhà nước nắm được các hoạt động thật của doanh nghiệp tư nhân về mặt tổ chức, mức độ sản xuất, vốn... và các "đường quanh ngả tắt". Vấn đề cần quan tâm thêm là sau khi cấp giấy "Chứng nhận đăng ký kinh doanh" rồi, thì phải có những qui định thật rõ ràng, đơn vị nào, cấp nào tiếp tục theo dõi hoạt động của họ. Đồng thời, cần có một định chế về sự phối hợp giữa Sở Thương mại, Công nghiệp, ngành thuế.

Một vấn đề khác cũng phát sinh là trong quá trình phát triển kinh tế tư nhân, người Việt ở nước ngoài mang quốc tịch nước họ đang sống, muốn đầu tư sản xuất với quê hương, thực tế còn nhiều sơ hở, kể cả hình thức "núp bóng" cũng rất phức tạp, nên có những qui định rõ ràng bằng các văn bản pháp qui.

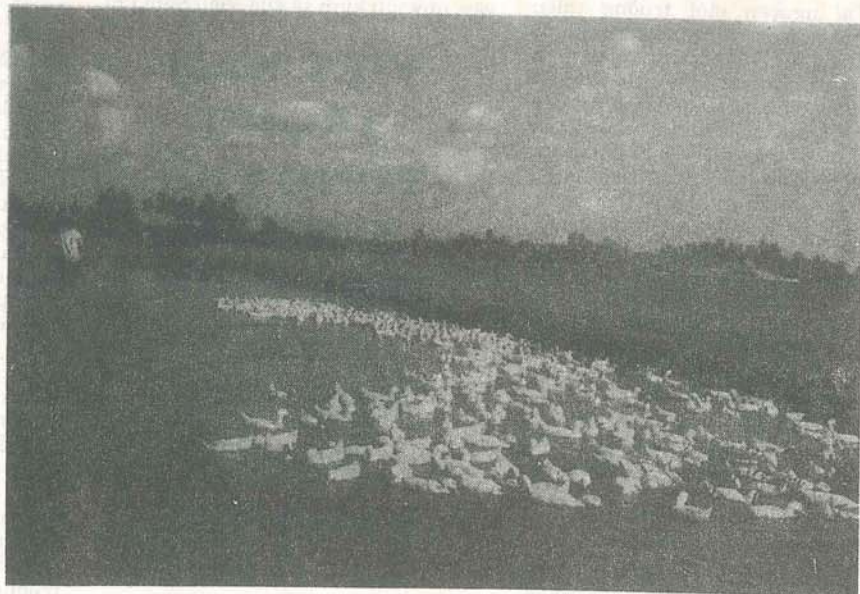
Cũng cần làm rõ thêm chức năng quản lý hành chính của ủy ban nhân

dân thành phố, quận - huyện hiện nay đối với doanh nghiệp tư nhân. Đang xảy ra tình trạng chông chéo giữa ủy ban nhân dân trong phạm vi quản lý lãnh thổ với ngành dọc chủ quản. Trong khi một doanh nghiệp tư nhân lại có liên quan đến thuế, ngân hàng, chất lượng sản phẩm, đến quá trình lưu thông phân phối, đến môi sinh, môi trường...v.v. nghĩa là toàn diện. Cho nên, ai quản lý, và quản lý theo phương thức nào là vấn đề rất cần thiết. Mặt khác, các biện pháp ưu đãi theo Luật khuyến khích đầu tư trong nước cũng gây tranh cãi khi vận dụng vào thực tế. Chẳng hạn như việc đầu tư ở nông thôn, miền núi, hải đảo được ưu đãi, nhưng theo Luật, thì chưa khuyến khích tư nhân, nhất là cơ sở hạ tầng, phí vận chuyển và các phí đương nhiên phải có, khiến doanh nghiệp tư nhân vẫn thích gần nguồn nguyên liệu, gần nơi tiêu thụ, gần điện, nước, đường sá tốt và nhất là gần... pháp luật hơn.

III. MẤY ĐỀ NGHỊ

Trước hết, cần khẩn trương qui hoạch ngành, nhất là các ngành thuộc lĩnh vực kinh tế như sản xuất, thương mại - dịch vụ trên địa bàn thành phố. Trên cơ sở qui hoạch mà định hướng phát triển những sản phẩm nhằm khai thác các mặt hàng là thế mạnh của thành phố như gia công may mặc, lắp ráp điện tử, đồ gỗ, thủ công mỹ nghệ, thực phẩm,... nghĩa là, khi đồng vốn còn hạn chế phải làm sao dùng để hàng hóa tồn kho, bị chôn vốn.

Thứ đến, qua khảo sát một số nước trong khu vực như Singapore, Hồng Kông, Đài Loan, Hàn Quốc và cả Nhật Bản nữa, vấn đề *Vốn Nhân Lực* là rất quan trọng, kỹ năng và tri thức

Ảnh : NGUYỄN TRUNG THANH

trong kinh doanh phải phù hợp giữa con người và việc làm. Cần yêu cầu các doanh nghiệp tư nhân dành một kinh phí thích ứng của đơn vị để đào tạo và đào tạo lại nhân công. Tất nhiên, các doanh nghiệp tự bỏ phí đào tạo sẽ được ưu tiên về nguồn nhân lực của họ.

Đề nghị thứ ba là môi trường pháp lý. Qua những năm công tác ở một quận có kinh tế tư nhân hoạt động khá sôi động như Quận 5, chúng tôi tiếp nhận các thông tin về pháp lý còn nhiều hạn chế; khu vực tư nhân làm kinh tế thiếu an toàn và thiếu một số luật cơ bản khi thực tế phát sinh một số vấn đề hoặc khi quyền lợi chính đáng bị xâm phạm, hay khi có những sai phạm trong hoạt động kinh doanh. Nhất là khi kinh tế tư nhân bị sự quản lý chông chéo của nhiều ngành nhưng người phụ trách và chỗ dựa của họ vẫn chưa có.

Hơn nữa, công bằng mà nói, việc mở cửa với nước ngoài là rất đúng, rất cần thiết, nhưng dư luận than phiền còn xem nhẹ kinh tế tư nhân trong

nước, nhất là định mức thuế cho hai nguồn đầu tư chênh lệch quá đáng.

Hiện tượng cạnh tranh không lành mạnh trong khung cảnh "trăm hoa đua nở" của kinh tế tư nhân là nghịch lý cho xã hội phát triển. Vì lợi nhuận, đã sinh ra vấn đề chất lượng sản phẩm, tổ chức tiêu thụ, giành thị trường,... đến lậu thuế, mua chuộc giám thuế,... ranh giới giữa tốt và xấu khó phân định. Nhà nước cần có sự can thiệp hữu hiệu bằng pháp luật và những qui định cụ thể ở từng lĩnh vực.

Tóm lại, để đất nước (và thành phố) đi lên, trên cơ sở đảm bảo kinh tế phát triển đúng định hướng xã hội chủ nghĩa, bình đẳng trong các thành phần kinh tế, nhà nước cần tạo điều

kiện cho kinh tế tư nhân phát triển, vì khu vực kinh tế năng động này có tiềm năng lớn về vốn và con người, có kỹ năng, cần phải phát huy và khai thác thật tốt. Hơn nữa, khuynh hướng đi lên tập đoàn kinh doanh để có đối trọng hợp tác với nước ngoài là cần thiết trong quốc tế hóa thương mại và kinh tế hiện nay, đòi hỏi sự cộng lực phát triển kinh tế ngày một tinh tế.

Đã có luật không hạn chế đối tượng đầu tư và vốn đầu tư, vấn đề còn rất mới ở giai đoạn còn phối thai phát triển trong sự gặp gỡ của phía kinh tế tư nhân và nhà nước để giữ được sự hài hòa giữa quyền lợi cá nhân và nghĩa vụ chung đối với đất nước. Nhà nước tạo điều kiện để người dân phát triển kinh tế, người dân cũng phải tìm hiểu rõ các quy định để tuân thủ thực hiện đúng luật. Con đường đi lên nào cũng không dễ dàng nếu không có sự cố gắng của nhiều phía, nhiều công sức, sự hợp tác và cả từ trong thử nghiệm khắc nghiệt nữa ♣